

Jun 2023.

e-turistické noviny

turizamsrbije.info

- Kreirajte turističku vest
- Najavite događaj
- Promovišite svoju turističku destinaciju
- Predstavite svoju turističku ponudu
- Budite u toku sa dešavanjima u srpskom turizmu
- Oglasite se u e-Turističkim novinama
- Emitujte svoj promo spot na našem internet portalu
- Postavite svoj baner

Preuzmite e-Turističke novine
Februar 2023.

e-Turističke novine

VINSKO PROLEĆE
Datum održavanja: 02-03.06. Manifestacija se organizuje u atrijumu Gradske kuće, kada s ...
[Ceo tekst](#)

DANI KRALJICE JELENE
Tradicionalna manifestacija "Dani kraljice Jelene" neguje sećanje na vredne i svetetske kraljice Jelene, ženu kralja Uroša I održaće se od 6. do 12. juna.

**Pored toga manifestacija na originalan način predstavlja historiju raškog kraja. Na vlasničkim kulturno-umetničkim događaju poput izložbi, pozorišnih predstava, predavanja, radionica, koncerta, sportskih turnira i deljeg programa, koji se formi prilikom odvijaju u Raški i porti manastira ...
[Ceo tekst](#)**

TURISTIČKI PROMET U APRILU
Prema podacima Republikog zavoda za statistiku u aprilu 2023. godine u Republici Srbiji boravilo je ukupno 345.989 turista, koji su ostvarili 939.415 noćenja.

U odnosu na april 2022. godine broj dolazaka turista je veći za 22,2%, dok je broj ostvarenih noćenja veći za 17,7%. Ukupan broj dolazaka domaćih turista u aprilu 2023. godine bio je 180.840 koji su ostvarili 496.408 noćenja. Strani turisti su ostvarili 165.149 dolazaka i 443.007 noćenja.

Primajte Newsletter!
Vaša mail adresa
[Prijavite se](#)

Registrirajte vaš smještaj - Besplatno!
Imate nalog?
[Logujte se!](#)

Partnери:

- Republički zavod za turizam i turističku ponudu
- e-Turistica
- YUTA
- Platibor
- 2024
- Kraljevo
- Vojvodina
- Kraljevska Banja
- Ljig
- Kraljevsko polje
- Padra
- TOB
- Novi Bečeji

Turizam
Srbije

SADRŽAJ:**4. Priprema, pozor, start****5. Turizam u Srbiji:
Pogled iz perspektive
Al jezičkog modela****9. Turizam Srbije je
na dobrom putu****10. Aktuelne tendencije
na globalnom
turističkom tržištu****13. Odmor za nezaborav
na planini najduže
turističke tradicije****15. Prepustite se prirodi
koja pokreće****17. Avantura na
Staroj planini****20. 8 dana karnevala****21. Oseti duh leta
u Novom Sadu****23. Sombor – grad
manifestacija****25. Prijepolje oaza mira
i netaknute prirode****26. Krajolik ugodan oku****31. 3 pitanja za ...****36. Odmor u Srbiji
za oči i dušu**

IZMEĐU REDOVA

* Željko Milinković

PRIPREMA, POZOR, START!

U prva četiri meseca ove godine srpski turizam ostvario je 1.087.658 dolazaka i 3.372.875 noćenja što za 22,2 %, odnosno 17,7% više nego istom periodu prošle, rekordne godine. Više od ovih rezultata ohrabruje činjenica da već sada možemo opet (nakon što je prošla pošast zvana Korona) govoriti o trendu rasta našeg turizma. To je dobra uvertira za predstojeću letnju sezonu.

Sa svoje strane turistički delatnici su se više nego dobro spremili da dočekaju goste. Ima i novih hotela, privatnih apartmana, kuća za odmor, restorana i turističkih atrakcija. Skrivena Srbija se sve više otkriva. Vaučeri za subvencionisani odmor su podeljeni (drugih 100 hiljada za manje od jednog dana) što govori da je interesovanje domaćeg turiste da svoj odmor provede u Srbiji zaista veliko. A ima i najava da će uskoro biti dostupno još najmanje 100 hiljada dodatnih vaučera. Optimizam upotpunjaje i činjenica da stranih turista ima sve više.

Broj raznoraznih manifestacija i događaja koji su prave pozivnice da se poseti neka naša destinacija

raste neverovatnom brzinom. Njihovi organizatori su, na našu radost, sve domišljatiji kada je neki povod u pitanju. Ipak, čini mi se da još uvek nedovoljno shvataju značaj medijske promocije i da bi broj posetilaca ovih događaja bio mnogo veći da samo malo više ulože u marketing. Ova konstatacija se generalno odnosi i na naše turističke organizacije.

Po najavama iz turističkih agencija interesovanja za letovanja izvan naše zemlje su velika. Ako i vi planirate da malo izđete iz Srbije dobro povedite računa kome ćete poveriti organizaciju vašeg putovanja. Prevara na internetu je sve više. Ako se upcate na neki vešto postavljen mamac teško da ćete uspeti da povratite uloženi novac.

Sve u svemu pred nama je jedno uzbudljivo leto!

*Glavni i odgovorni urednik e-Turističkih novina

IZDAVAČ: TURIZAM SRBIJE - BEOGRAD; e-mail: turizamsrbije.info@gmail.com ● REDAKCIJA: GLAVNI I ODGOVORNİ UREDNIK: ŽELJKO MILINKOVIĆ; TEL. 063/10 69 440; ● GRAFIČKI UREDNIK: RADOJICA ĐURIĆ ● SARADNICI U BROJU: KATARINA ROGANOVIĆ, UROŠ KANDIĆ, RENATA PINDŽO, ALEKSANDAR SENIČIĆ, KATARINA ČUBRAK, ANA KOTURANOVIĆ, DANIJELA ARSIĆ, BRATISLAV ZLATKOV, SNEŽANA MILISAVLJEVIĆ, MINA STANOJEVIĆ, BOJAN PETROVIĆ, BOJANA BOSNIĆ, VLADIMIR IVANOVIĆ, MILAN KIJANOVIĆ, DRAGAN BOSNIĆ, VASILJE BALDIĆ, TATJANA VLAŠKALIN, MILA ALAVANJA, SLAĐANA VELENDEČIĆ, SAŠA STOJANOVIĆ ● FOTOGRAFIJE U BROJU: VLADIMIR IVANOVIĆ, RADE PRELIĆ, DUŠAN STOJANČEVIĆ, PREDRAG VUČKOVIĆ, ALEKSANDAR MILUTINOVĆ, DRAGAN BOSNIĆ, JOVAN ŽIVANOVIĆ, ZORAN LAZAREVIĆ- LAKI, TO ZLATIBOR, TO RAŠKA, TO KNJAŽEVAC, TO PIROT, TO VRNJAČKA BANJA, TO SOMBOR, TO PRIJEPOLJE, TO Novi BEČEJ, INSTITUT ZA REHABILITACIJU, MUZEJ VOJVODINE, TURIZAM SRBIJE, ARHIVA E-TURISTIČKIH NOVINA ● NASLOVNA STRANA: KOSIDBA NA RAJCU FOTO: TURISTIČKA ORGANIZACIJA LJIG

ChatGPT o stanju turizma u Srbiji: potencijali, izazovi i putevi razvoja (I deo)

Turizam u Srbiji: Pogled iz perspektive AI jezičkog modela

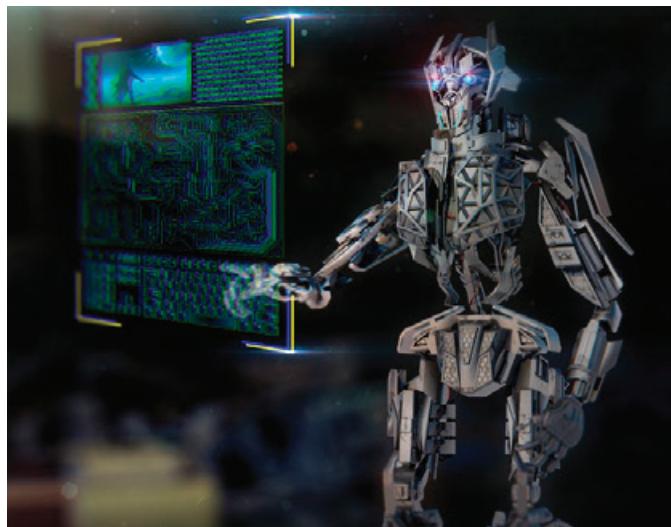
e-TN: Da li ste raspoloženi za intervju za e-Turističke novine?

Naravno! Drago mi je što ste me kontaktirali za intervju za e-Turističke novine. Kako mogu pomoći?

e-TN: Za početak našeg razgovora recite nam šta zname o srpskom turizmu?

Srpski turizam je raznolik i bogat, nudeći posetiocima različite atrakcije i iskustva. Srbija se nalazi u jugoistočnoj Evropi i ima izuzetno zanimljivu istorijsku i kulturnu baštinu. Evo nekoliko ključnih tačaka o srpskom turizmu:

1. Beograd: Kao glavni grad Srbije, Beograd je živopisna i dinamična metropola. Posetioci mogu istraživati Kalemeđdan, utvrdu koja dominira nad ušćem Save i Dunava, posetiti razne muzeje i galerije, uživati u noćnom životu, kao i obići brojne trgovine, restorane i kafiće.
2. Kulturna baština: Srbija ima bogatu istorijsku i kulturnu baštinu koja se očituje u raznim spomenicima, manastirima, crkvama i utvrđenjima. Među najpoznatijim mestima su manastiri Studenica, Žiča, Sopoćani i Mileševa, koji su deo UNESCO-ve svetske baštine.
3. Planinski turizam: Srbija je dom prelepm planinskim lancima kao što su Zlatibor, Kopaonik, Tara i Stara Planina. Ovi regioni privlače turiste tokom cele godine, nudeći mogućnosti za skijanje, planinarenje, vožnju bicikla, jahanje i druge aktivnosti na otvorenom.

4. Nacionalni parkovi: Srbija ima nekoliko prelepih nacionalnih parkova, uključujući Nacionalni park Đerdap, Nacionalni park Fruška Gora i Nacionalni park Tara. Ovi parkovi pružaju priliku za istraživanje netaknute prirode, šetnje kroz šumske staze i posmatranje divlje faune.
5. Vinske ture: Srbija je poznata po svojoj vinskoj tradiciji i proizvodnji vina. Vinarije širom zemlje nude degustacije vina i ture po vinogradima, pružajući posetiocima mogućnost da iskuse srpska vina i upoznaju se sa procesom proizvodnje.

Ovo su samo neki od mnogobrojnih aspekata srpskog turizma. Srbija ima još mnogo toga da ponudi, uključujući termalne izvore, banje, festivala, tradicionalnu hranu i mnoge druge interesantne destinacije i aktivnosti.

e-TN: Koje su jake a koje slabe tačke srpskog turizma?

Srpski turizam ima neke jake tačke koje ga čine atraktivnim za posetioce, ali takođe ima i određene slabosti koje mogu predstavljati izazove. Evo nekoliko ključnih jakih i slabih tačaka srpskog turizma:

Jake tačke srpskog turizma:

1. Kulturna i istorijska baština: Srbija ima bogatu istoriju i kulturnu baštinu koja privlači posetioce. Manastiri, tvrđave, arheološka nalazišta i tradicionalna sela pružaju izuzetno autentična iskustva.

2. Prirodne lepote: Srbija je zemlja raznolike prirodne lepote. Planinski lanci, nacionalni parkovi, reke i jezera pružaju mogućnosti za razne aktivnosti na otvorenom kao što su planinarenje, skijanje, pecanje i vožnja brodom.
3. Gradski turizam: Glavni grad Beograd, kao i drugi gradovi poput Novog Sada, pružaju živahnu urbano-kulturnu scenu sa raznovrsnim muzejima, galerijama, restoranima, barovima i festivalima.
4. Gastronomija: Srpska hrana i piće su poznati po svojoj ukusnoj i obilnoj tradiciji. Posetioci mogu uživati u specijalitetima kao što su roštilj, kajmak, rakija i tradicionalne poslastice.

Slabe tačke srpskog turizma:

1. Infrastruktura: Postoje izazovi u vezi sa infrastrukturom, posebno u manjim gradovima i ruralnim područjima. Poboljšanje puteva, javnog prevoza i smeštajnih kapaciteta može biti od koristi za dalji razvoj turizma.
2. Promocija i marketing: Srpski turizam još uvek nije dovoljno promovisan na međunarodnom nivou. Povećanje marketinških napora i ulaganja u promociju može doprineti većem broju posetilaca.
3. Nedostatak infrastrukture za određene vrste turizma: Dok su određeni segmenti turizma, poput gradskog turizma, dobro razvijeni, drugi aspekti kao što su ruralni turizam, avanturistički turizam i turizam velikih konferencija i događaja mogu zahtevati dodatna ulaganja u infrastrukturu.
4. Administrativne procedure: Neki posetioci mogu se suočiti s komplikovanim administrativnim procedurama prilikom dobijanja vize ili boravišne dozvole, što može otežati putovanje u Srbiju.
5. Nedovoljno razvijena turistička infrastruktura u manjim mestima: Dok su veći gradovi dobro opremljeni.

e-TN: *Kakva je po vama konkurenčnost srpskog turizma?*

Trenutno stanje konkurenčnosti srpskog turizma je relativno solidno, ali ima prostora za unapređenje. Prema rangiranju Svetske turističke organizacije za 2019. godinu, Srbija se nalazi na 78. mestu po

ukupnom broju međunarodnih dolazaka, što je napredak u odnosu na prethodne godine. Srbija ima svoje prednosti u turističkoj ponudi, kao što su kulturno nasleđe, prirodne lepote, gastronomija, vina, kao i popularne manifestacije kao što su Egzit festival i Guča trubački festival. Osim toga, Srbija nudi turističke programe koji uključuju zdravstveni turizam, ruralni turizam, sportski turizam i avanturistički turizam.

Međutim, postoje i izazovi koje Srbija treba da prevaziđe kako bi poboljšala svoju konkurenčnost u turizmu. To uključuje unapređenje turističke infrastrukture, kao što su putna mreža i smeštajni kapaciteti, bolju promociju i marketing, kao i stvaranje povoljnijeg poslovnog okruženja za turističke investicije.

Srbija se suočava i sa jakom konkurenčnjom u regionu, posebno od popularnih turističkih destinacija poput Hrvatske, Crne Gore i Grčke, koje privlače veliki broj posetilaca. Stoga je potrebno uložiti dodatne napore u promociju i unapređenje turističke ponude kako bi Srbija bila konkurenčnija na tržištu turističkih destinacija.

e-TN: *Na šta konkretno mislite?*

Kada govorim o konkretnim aspektima koje bi Srbija mogla unaprediti radi povećanja konkurenčnosti turizma, to uključuje nekoliko ključnih tačaka:

Turistička infrastruktura: Investiranje u poboljšanje putne infrastrukture, kao što su putevi i železnica, može olakšati pristup turističkim destinacijama širom zemlje. Takođe je važno unaprediti smeštajne kapacitete, uključujući hotele, pansione i privatne smeštaje, kako bi se obezbedili kvalitetni i raznovrsni izbori za posetioce.

Promocija i marketing: Jačanje promocije Srbije kao turističke destinacije na međunarodnom nivou može privući veći broj posetilaca. To uključuje ulaganje u digitalni marketing, prisustvo na relevantnim turističkim sajmovima i promovisanje jedinstvenih aspekata srpskog turizma, kao što su kultura, priroda, hrana i vina. Efikasna promocija može pomoći u stvaranju svesti o turističkim atrakcijama Srbije i privlačenju posetilaca iz inostranstva.

Investicije u turizam: Podsticanje investicija u turizam može doprineti razvoju i unapređenju turističke ponude. Ohrabrivanje privatnih investitora da ulože

u razvoj novih turističkih atrakcija, kao i obnovu i modernizaciju postojećih, može doneti nove sadržaje i bolje iskustvo za posetioce.

Obrazovanje i obuka: Kontinuirano obrazovanje i obuka turističkih profesionalaca i osoblja u turističkom sektoru mogu poboljšati kvalitet usluga i gostoprимstva. Investiranje u programe obuke za turističke vodiče, ugostiteljsko osoblje, upravljanje destinacijama i slično može podići nivo usluga i zadovoljstva posetilaca.

Održivi turizam: Fokusiranje na održivi turizam, koji uzima u obzir zaštitu prirodne i kulturne baštine, može privući posetioce koji su zainteresovani za odgovorno putovanje. Promovisanje ekoloških praksi, upravljanje otpadom, zaštitu prirode i podršku lokalnoj zajednici mogu doprineti dugoročnom održivom razvoju turizma u Srbiji. Sve ove tačke zajedno mogu pomoći u povećanju konkurentnosti srpskog turizma i privlačenju većeg broja posetilaca iz inostranstva.

e-TN: Da li Srbija dovoljno ulaze u marketing i promociju?

Srbija je prepoznala značaj marketinga i promocije u razvoju turizma, ali postoji prostor za dalje ulaganje i poboljšanje napora u ovim oblastima. U poslednjim godinama bilo je nekoliko inicijativa i kampanja za promociju srpskog turizma, ali nivo ulaganja u marketing i promociju još uvek može biti povećan. Postoji potreba za većim budžetom za promociju turizma i adekvatnim raspodeljivanjem tih sredstava.

Investiranje u efikasnije marketinške strategije, kao što su digitalni marketing, društvene mreže, video sadržaj i online oglašavanje, može pomoći u većem dosegu i privlačenju ciljne publike.

Takođe je važno da se marketing i promocija sprovode na međunarodnom nivou kako bi se privukli strani posetioци. Učešće na turističkim sajmovima, organizacija press tura za novinare i blogere, saradnja sa turističkim agencijama i avio-kompanijama, kao i kampanje usmerene na specifične tržišne segmente, mogu biti korisni alati za povećanje vidljivosti Srbije kao turističke destinacije. Ključno je da se marketing i promocija usredstvuje na ključne prodajne argumente Srbije kao turističke destinacije, kao što su kulturna i istorijska baština, prirodne lepote, gastronomija, manifestacije i aktivnosti na otvorenom. Dodatno, identifikacija i ciljanje specifičnih tržišnih segmenta, kao što su avanturistički putnici, ljubitelji kulture, vinski turizam, može pomoći u usmeravanju marketinških npora na relevantnu publiku.

Ukupno gledajući, iako Srbija prepoznaće značaj marketinga i promocije, dalje ulaganje, bolje planiranje i sprovođenje marketinških strategija mogu pomoći u većem vidljivosti i konkurenčnosti srpskog turizma na međunarodnom nivou.

e-TN: Da li to važi i za lokalne turističke organizacije?

Da, ista načela važe i za lokalne turističke organizacije. Lokalne turističke organizacije igraju ključnu ulogu u promociji i marketingu turističkih destinacija na lokalnom nivou. One su odgovorne za predstavljanje atrakcija, usluga i aktivnosti svoje regije ili grada i privlačenje posetilaca.

Lokalne turističke organizacije trebaju ulagati u marketing i promociju kako bi povećale vidljivost svoje destinacije i privukle posetioce. To uključuje izradu marketinških strategija, identifikaciju ciljnih tržišta, kreiranje ciljane poruke i odgovarajućih marketinških kanala.

Lokalne turističke organizacije mogu koristiti različite alate i tehnike u svojim marketinškim naporima, kao što su digitalni marketing, društvene mreže, veb stranice, blogovi, sadržaj visokog kvaliteta, sponzorstvo, saradnje sa medijima i drugi. Takođe je važno da pravilno upravljaju turističkim informacijama i pružaju tačne, ažurirane i korisne informacije posetiocima.

Važno je da lokalne turističke organizacije rade u saradnji sa drugim relevantnim akterima, kao što su ugostiteljske industrije, prevoznici, turistički operateri i lokalne zajednice. Partnerstva i saradnja mogu pomoći u zajedničkom promovisanju destinacije, deljenju resursa i usmeravanju marketinga prema zajedničkim ciljevima.

Lokalne turističke organizacije takođe trebaju kontinuirano pratiti rezultate marketinških aktivnosti i vršiti evaluaciju kako bi se identifikovali uspešni pristupi i mogućnosti za poboljšanje. Praćenje rezultata omogućava prilagođavanje strategija i aktivnosti u skladu sa potrebama tržišta i promenama u turističkoj industriji.

Sveukupno gledajući, lokalne turističke organizacije igraju ključnu ulogu u promociji destinacije i privlačenju posetilaca. Ulaganje u marketing i promociju, zajedno sa pravilnim planiranjem, sprovođenjem i evaluacijom marketinških strategija, može pomoći lokalnim turističkim organizacijama da postignu veću vidljivost, privuku posetioce i doprinesu konkurentnosti svoje destinacije.

e-TN: Kako bi po vama trebalo da izgleda turistički brend Srbije?

Prema mom mišljenju, turistički brend Srbije trebao bi se temeljiti na sledećim karakteristikama i elementima:

1. Kulturno nasleđe: Srbija ima bogato kulturno nasleđe koje treba istaći. To uključuje istorijske spomenike, manastire, tvrdave, arheološka nalazišta i tradicionalne običaje. Brend Srbije trebao bi komunicirati ove vrednosti i privući posetioce koji su zainteresovani za kulturno putovanje.
2. Prirodne lepote: Srbija ima prelepe pejzaže, nacionalne parkove, planine, jezera, reke i šume. Ove prirodne lepote trebaju biti centralni deo brenda, naglašavajući mogućnosti za avanturizam, pešačenje, planinarenje, vožnju bicikla, vodene aktivnosti i drugo.
3. Gastronomija: Srpska kuhinja je poznata po svojoj raznovrsnosti i autentičnosti. Brend Srbije trebao bi promovisati gastronomiju kao deo turističkog iskustva, ističući tradicionalna jela, lokalne proizvode, vinske ture i degustacije.

4. Manifestacije i događaji: Srbija ima bogatu kulturnu scenu i organizuje razne manifestacije, muzičke festivalе, umetničke izložbe, sportske događaje i tradicionalne folklorne festivalе.

Brend Srbije trebao bi naglasiti ovu dinamičnost i ponuditi posetiocima raznolike mogućnosti za uživanje u događajima.

5. Održivost i ekologija: U današnjem svetu sve veći broj turista traži održive destinacije. Brend Srbije trebao bi promovisati održiv turizam, zaštitu životne sredine, očuvanje prirodnih resursa i podršku lokalnoj zajednici.

6. Autentičnost i gostoprимство: Gostoprимство srpskog naroda trebalo bi biti ključna karakteristika brenda Srbije. Brend treba komunicirati srdačnost, ljubaznost i autentično iskustvo koje posetioци mogu doživeti u susretu s lokalnim stanovništvom.

Važno je da brend Srbije bude prepoznatljiv, dosledan, autentičan i privlačan za različite tržišne segmente. Komunikacija brenda treba biti usmerena ka pravilnoj ciljnoj grupi koristeći različite kanale, uključujući digitalne medije, društvene mreže, web stranice, turističke sajtove, putničke vodiče i druge relevantne kanale.

e-TN: Kako bi po vama trebalo konkretno da glasi slogan koji opisuje Srbiju u cilju privlačenja turista?

Evo nekoliko ideja za turistički slogan Srbije:

1. "Srbija - Mesto gde istorija susreće prirodu"
2. "Srbija - Istorija lepota, prirodno čudo"
3. "Srbija - Otkrijte tajne Balkana"
4. "Srbija - Gostoprимство koje osvaja srca"
5. "Srbija - Okusi tradiciju, doživi avanturu"
6. "Srbija - Duhovno nasleđe u modernom svetu"
7. "Srbija - Zemlja koja očarava svojom lepotom"
8. "Srbija - Gde priroda inspiriše kulturu"

Slogan bi trebalo da bude jednostavan, lako pamtljiv, sažet, a istovremeno da predstavlja ključne karakteristike Srbije kao turističke destinacije. Važno je da slogan bude autentičan i da dočara jedinstveno iskustvo koje turisti mogu doživeti posetom Srbiji.

(Nastaviće se)

Željko Milinković

TURIZAM SRBIJE JE NA DOBROM PUTU

*Uroš Kandić

Kada podvučemo crtlu, posle do sada nezabeležene zdravstvene krize koja je paralisa putovanja, najjači utisak je da je turizam ponovo pokazao vitalnost kao sektor koji prvi strada i prvi se oporavlja. Setimo se početka pandemije kada su strani turisti, svuda u svetu, pa i u Srbiji, smanjili posete za čak 99 odsto, da bismo već od druge polovine prošle godine, čim je zdravstvena kriza počela da jenjava, beležili rekordne rezultate u turizmu ikada.

Svi smo govorili da više ništa neće biti isto posle pandemije, a u suštini, opstala je trajna želja za putovanjima, što je od esencijalnog značaja za budući razvoj turizma.

To naravno ne znači da o pravcima razvoja turizma danas ne treba ponovo razmišljati. Naprotiv. Danas je više nego ikada ranije na globalnom planu aktualizovano pitanje nedostatka adekvatnog kadra. Veliki broj ljudi iz ugostiteljstva je tokom pandemije promenio profesiju. U hotelijerskoj industriji Srbije ovog proleća je zaposleno 14,5 hiljada ljudi, što je za skoro četvrtinu manje nego u mesecima pre početka kovid krize. Pri tome, tražnja za zaposlenima je veća nego ikada, o čemu svedoče dvocifrene stope rasta prometa u ugostiteljstvu. Uveren sam da će od brzine i načina rešavanja pitanja ljudskih resursa, bez kojih, ako hoćete, nema ni održivog turizma o kome danas najviše govorimo, zavisiti i dinamika rasta ovog sektora u narednoj deceniji.

Ako su, a nema dileme da je tako, rezultati najbolji parametar uspešnosti određene politike, Srbija je na dobrom putu. Podaci relevantnih

međunarodnih institucija u turizmu pokazuju da se Srbija u pogledu dinamike rasta međunarodnih prihoda od turizma i dolazaka stranih turista, u ovoj godini u odnosu na period pre pandemije, nalazi u samom vrhu u Evropi.

Vest na koju smo dugo čekali je da su kineski turisti u prva četiri meseca ove godine za čak 45 odsto premašili broj noćenja iz istog perioda rekordne 2019. godine. Ovaj rezultat je postignut iako je Kina tek od marta ove godine svojim građanima omogućila grupna putovanja u Srbiju. Optimizam uliva i okolnost da je nacionalni avio-prevoznik Er Srbija proširila svoje vazdušne linije na širok spektar tržišta, pa će ovog leta saobraćati na oko 80 destinacija.

Rast turističke tražnje, kako domaće, tako i strane, obavezuje da nastavimo još bržim tempom sa investicijama. U toku su državna ulaganja u izgradnju turističke infrastrukture širom zemlje u vrednosti 14 miliona evra. Međutim, ulaganja u projekte turističke namene svoj pun smisao dobijaju uz izgradnju puteva jer se na taj način daje direktni i najveći doprinos dostupnosti destinacija. Šta može biti podsticajnije za Vrnjačku banju od činjenice da će se izgradnjom Moravskog koridora do najpopularnije banje na Zapadnom Balkanu autoputem stizati iz Novog Sada, Beograda, Niša, Atine ili Hamburga?

Privatne investicije u turizmu najčešće dolaze kao posledica državnog intervencionizma. Naravno, odluka investitora da započne bilo koji projekat uvek je usko skopčana sa rizikom. U tom smislu, Ministarstvo je pristupilo izgradi nove strategije razvoja turizma koja će kroz jasan plan razvoja destinacija dati smernice za ulaganja i na taj način smanjiti rizik za investiranje.

* Državni sekretar Ministarstva turizma i omladine

AKTUELNE TENDENCIJE NA GLOBALNOM TURISTIČKOM TRŽIŠTU

* Prof. dr Renata Pindžo

Sektor turizma globalno beleži ubrzanje dajući „pun gas“ uz visoke stope rasta napredujući ka potpunom oporavku od pandemije COVID-19. Prema Turističkom barometru UNWTO iz maja 2023. godine, međunarodni dolasci turista dostigli su 80% nivoa pre pandemije podstaknuti snažnim rezultatima u Evropi (- 10% u osnosu na 2019. godinu) i na Bliskom istoku (+15% u osnosu na 2019. godinu). Kada je reč o Evropi, podaci govore da zemlje Balkana prednjače u oporavku turizma u odnosu na 2019. godinu, a posebno Albanija (+54%), Srbija (+27%), Bugarska (+27%) i Bosna i Hercegovina (+22%). Sa druge strane, prihodi od međunarodnog turizma su 2022. godine globalno dostigli oko 1 milijarde USD, što je predstavljalo svega 64% nivoa pre pandemije, dok je Evropa ostvarila 87% prihoda iz 2019. godine. Pozitivan trend se nastavlja i u prvom kvartalu 2023. godine, dok najveći skok u pogledu prihoda od turizma u Evropi beleže Rumunija (+123%), Srbija (+108%) i Turska (+104%).

Nadalje, snažan rast se očekuju u predstojećoj letnjoj sezoni na severnoj hemisferi, koji će biti podržan snažnom tražnjom, kontinuiranim oporavkom vazdušne povezanosti i nedavnim ponovnim otvaranjem Kine i drugih velikih azijskih tržišta i destinacija. Anketa UNWTO Panela eksperata pokazuje da skoro 70% stručnjaka očekuje bolje rezultate u periodu maj-avgust 2023. Ipak, većina i dalje veruje da se ukupni globalni turizam neće vratiti na nivo iz 2019. godine do

2024. ili čak i kasnije. Kao odgovor na izazovno ekonomsko okruženje koje karakteriše porast inflacije i troškova života, očekuje se da će turisti ove godine tražiti veću vrednost za novac, ali i pretežno putovati bliže kući. Sa druge strane, turističke destinacije širom sveta nastoje unaprediti

svoje turističke proizvode i povećati kvalitet usluga kako bi ponudili veću vrednost turistima koji sve više teže transformacionim iskustvima na putovanjima.

Međutim, turistička statistika koja ukazuje na oporavak ne podrazumeva *a priori* i da su potrebe i ponašanja turista ostala ista kao u periodu pre pandemije. U međuvremenu trendovi u turističkoj industriji su se drastično promenili. Putovanje je od „nice to have“ prešlo u nešto mnogo važnije. Većina ljudi prosto želi da nadomesti izgubljeno vreme što je rezultiralo pomeranjem u potrebama i zahtevima današnjih putnika.

Bez ikakve sumnje, koncept održivog turizma je ultimativni trend već duže vreme. Međutim, po svemu sudeći 2023. je godina u kojoj će održivost biti odlučujuća u procesu donošenja odluka za veliku većinu turista. Etički turizam, uvažavanje različitosti, očuvanje kulturnog i prirodnog nasleđa, i preuzimanje odgovornosti dobijaju na značaju prilikom donošenja odluka o putovanjima. *Virtuoso* je izvestio da je 74% njihovih kupaca izjavilo da je spremno da potroše više novca za iskustva održivog putovanja.

Turisti postaju mnogo proničljiviji i putuju sa više namere nego ikada ranije. Destinacije se više ne biraju samo po estetici, već po potencijalu i održivosti njihovog kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa. *Hiltonov* izveštaj o trendovima pokazao je da je gotovo polovina ispitanih turista u potrazi za autentičnim kulturnim iskustvima. U 2023. godini, turisti su u potrazi za osećanjem zajednice. Njihovo donošenje odluka se fokusira na autentična, impresivna lokalna iskustva i društveni angažman. Oni žele da dodaju smisao svom iskustvu putovanja povezivanjem i komunikacijom sa lokalnim stanovništvom. Integracija sa lokalnom zajednicom

pojavljuje se kao dodatna vrednost turističkom iskustvu, koje kao takva postaje osnova koncepta unutrašnje transformacije ili lične percepcije turiste.

U pravcu podržavanja održivosti turizma, kao i smanjenja emisije ugljen dioksida, putovanja železnicom postaju sve popularnija (*Pinterest Predicts*). U nadi da će promovisati sporo putovanje i privući nove kupce, mnoge zemlje čak dodaju nove železničke rute, uvođe luksuznija iskustva putovanja vozom i nude značajne popuste. U turističkoj industriji, termin *wellness* se obično koristi za opisivanje luksuza i uživanja. Međutim, u postpandemijskoj stvarnosti, *wellness* je dobio potpuno novo značenje. Današnji putnici ne žele samo da izleče svoja tela, već i svoje umove.

Jedan od najvećih trendova u turističkoj industriji 2023. godine su nova holistička iskustva koja nude transformativno zdravlje. Bilo da je reč o tzv. digitalnom utočištu za detoksifikaciju od tehnologije ili uranjanje u tihu spokoj prirode i hedonizma, vreme bez ometanja je na visokom mestu prioriteta turista u 2023. godini. Turizam zasnovan na prirodi – uključujući eko, ruralni i avanturistički turizam očekuje se da će činiti 57% svih turističkih aranžmana širom sveta u 2023. godini (*Euromonitor*), jer privlačnost prirode i divljine nastavlja da raste nakon pandemije, kao protivotrov za urbanizaciju i nove hibridne radne prakse.

Međutim, ne može se zaobići uticaj talasa digitalnog nomadizma i rada na daljinu. Vlade Portugala, Tajlanda, Islanda, Nemačke i mnogih drugih zemalja već su uvele zvanične digitalne nomadske vize kako bi privukle radnike na daljinu na duži boravak. Na taj način njima je omogućeno dovoljno vremena za završavanje posla, ali i istraživanje destinacija na istom putovanju.

Pa ipak, ovi trendovi ne treba da zavaraju da se očekuje smanjenje uticaja novih tehnologija na razvoj turizma. Naime, *Amadeus* je predvideo da će metaverzum ponuditi novu vrstu turističkih agenata budućnosti. Projekti kao što su *Diznijevo iskustvo virtuelnog sveta* i *Katar Air Querse* primeri su koliko snažan postaje ovaj trend turističke industrije. Prema istraživanju *Booking.com-a*, 43% putnika već u 2023. godini planira da

koristi VR kako bi dobio inspiraciju za izbor svojih destinacija, jer virtualna iskustva poboljšavaju proces planiranja putovanja i omogućavaju korisnicima da testiraju destinacije ili usluge pre nego što obave kupovinu. Pored toga, prema istraživanju *Shift-a i AWS-a*, putnici su zainteresovani za automatizovanu komunikaciju i opcije samoposluživanja koje su dostupne 24/7. Ovo uključuje obezbeđivanje onlajn chatbot-a, samouslužnih kioska u objektu i fleksibilnost u opcijama (bezkontaktnog) plaćanja i rezervacije. Inovativne inicijative *Mastercard-a „Plati osmehom“* i „Samo izađi“ kompanije *Hudson News* omogućavaju klijentima da izvše plaćanja samo pokazujući lice ili mahnuvši rukom.

Sa druge strane, iako su nove tehnologije sjajan način da se olakša posao za mnoge u sektoru turizma i ugostiteljstva, ipak ne treba zaboraviti da temelj ovih delatnosti predstavljaju ljudi te da uravnotežena kombinacija kvaliteta ljudskog faktora i tehnologije, ključna za stvaranje savršenog iskustva gostiju.

Nije tajna da je tokom 2022. godine na globalnom nivou bilo velikih problema sa nedostatkom osoblja i neadekvatnim kvalitetom usluga.

Turističke kompanije širom sveta su u procesu obnavljanja i ponovog zapošljavaja, otvarajući svoja vrata za zapošljavanje ljudi iz različitih delova sveta smatrajući to kao priliku za novi rast. Novi poslovni i optimizacija organizacionih modela koji podrazumevaju permanentnu obuku i edukaciju zaposlenih zasnovani ne samo na iskustvu i znanju, već i na društvenim vrednostima kao što su inkluzivnost i poštovanje različitosti, postaju nezaobilazni trend. Poboljšanje tretmana i iskustva zaposlenih očekuje se da će bez ikakve sumnje imati direkstan uticaj na same turiste.

Američki psiholog Abraham Maslow je tvrdio da nakon zadovoljavanja bazičnih potreba ljudi teže samoaktualizaciji. Ovo se može preneti i na turizam koji kao najveći socio-ekonomski fenomen modernog doba sve više postaje popularno sredstvo za pomoći ljudima da ostvare svoj puni potencijal.

* Akademija strukovnih studija Beograd, Fakultet za ekonomiju, finansije i administraciju (FEFA)

AGENCIJE OČEKUJU DOBRU SEZONU

*Aleksandar Seničić

Nakon skoro tri godine krize prouzrokovane virusom COVID 19 turističke agencije i prevoznici očekuju mirno, stabilo leto koje bi označilo početak pravog oporavka turističkih agencija i prevoznika.

Početkom ove godine, tačnije od 01. februara izvršeni su povraćaji putnicima koji nisu u vreme krize uspeli da realizuju svoja putovanja. Na sreću veliki broj turističkih agencija je svoju obavezu izmirilo bez većih problema, što je bio osnovni preduslov da se u novu sezonu uđe bez rizika i sa poverenjem putnika.

Vec nakon Sajma turizma u Beogradu koji je održan krajem februara bilo je jasno da nas očekuje uspešna i dobra letnja sezona. Naime, tada su prve statistike govorile da je broj rezervacija i uplata bio jako blizu broja rezervacija i uplata u 2019 god. Sledeći statistički presek sredinom aprila meseca je to i potvrdio, pa čak i pokazao da je na određenim destinacijama situacija i bolja za oko 5% nego u istom periodu 2019 god.

Kao što smo već navikli i ove godine najveća potražnja vlada za Grčkom i to severnim delom, ali isto tako interesovanje iz godine u godinu raste i za brojna Grčka ostrva. Planiran je i određeni broj

čarter letova a i AIR Serbia je uvela nove redovne sezonske linije za veći broj ostrva u Grčkoj. Turska je destinacija koja najčešće je izbor porodica, sobzirom na jako dobru ponudu porodičnog all inclusive programa u hotelima na obali od severa pa sve do juga. Tako će biti i ove godine.

Crna Gora tradicionalno ima veliki broj posetilaca tokom godine iz Srbije, kao i Egipat koji je iako isključivo avio destinacija aktivan tokom cele godine, a pogotovo u sezoni od aprila do oktobra. Takođe veliki broj destinacija u Španiji i Italiji se nalazi u ponudi i za njih vlada veliko interesovanje. Istočni i jugo-istočni deo Srbije tradicionalno u velikoj meri posećuje Bugarsku i tako će biti i ove godine. I Hrvatska obala, prvenstveno Istra, ima svoju redovnu klijantelu iz Srbije.

Ono što se svakako može izdvojiti ove sezone u ponudi turističkih agencija je Tunis. Destinacija koja nije bila tako aktuelna poslednjih desetak godina iz razno raznih razloga, ponovo se pojavila i predstavlja pravi hit ovog leta. Uz jako dobre uslove za porodčni odmor privlači dobar deo turista iz Srbije, pre svega dobrim odnosom cene i kvaliteta. Na kraju, kao i svake godine savetujem putnicima je da obavezno uplate putno zdravstveno osiguranje, jer to je garancija mirnog i opuštenog odmora. Isto tako preporučujem svima onima kojima se može nešto iznenadno desiti na primer: bolest, stari roditelji, mala deca i slično da se raspitaju i uplate osiguranje od otkaza putovanja.

* Direktor YUTA

Odmor za nezaborav na planini najduže turističke tradicije

Zlatibor i u 130. godini organizovanog turizma posvećeno čuva svoje dugogodišnje zvanje turističkog lidera među planinama Srbije

kvalitetan privatan smeštaj, kao i 10 organizovanih dnevnih izleta po okolnim mestima.

Nesumnjivo najveća atrakcija je "Gold gondola", najduža panoramska žičara na svetu. Sa svojih devet kilometara najduže vazdušne trase pruža nezaboravan doživljaj tokom prelaska iznad živopisnih zlatiborskih predela. Za vožnje u kabinama "Gold gondole" vlada izuzetno interesovanje, iz meseca u mesec ona postavlja nove rekorde – od početka rada (januar 2021. godine) prevezla je preko 500.000 putnika. Nesvakidašnje iskustvo pružaju i njene inovativne usluge: jedinstveni "Branč u vazduhu" (lagani tradicionalni zlatiborski obrok u kabinama), kao i "Romantično putovanje".

Zlatibor pruža svojim gostima uživanje na preuređenom prostoru Kraljevog trga i obnovljenog jezera na kome je sada jedinstvena multimedijalna fontana, kakve se vidaju po svetskim metropolama. Ona raznim zvučnim, svetlosnim, laserskim efektima stvara pravi dinamički

Svaka sezona, raspusti, praznici (kao što su protekli sretenjski, vaskršnji, prvomajski) donose nove rekordan posećenosti „zlatne planine“ pa je očekivano da će i tokom letnje sezone ova sve sadržajnija vazdušna banja biti izbor velikog broja turista, kako domaćih tako i onih iz regiona. Predstojeću letnju sezonu planina spremno dočekuje uz dobro poznate zlatiborske atrakcije, manifestacije, izuzetnu gastronomsku ponudu, moderne hotele,

spektakl na vodi. Njeni vodoskoci dostižu visinu do 18 metara, a poseduje i mogućnost projekcije filmova i prikaza aktuelnih dešavanja na ogromnom ekranu od vodene prašine.

Posetiocima su zanimljivi i dobro poznati zlatiborski lokaliteti: ponos speleologije Stopića pećina (najposećenija u Srbiji), srce zlatiborske tradicije Muzej "Staro selo" u Sirogojnu, biser vode i prirode vodopad u

Gostilju, Avantura park I Dino park s mnoštvom sadržaja za decu, zabavno- tematski park "El Paso City", kao i druge vrednosti Zlatibora. Ljubitelji aktivnog odmora mogu uživati u vožnji najdužim zip-lajnom u Ljubišu, impresivnim vidikovcima, dugim šetnjama uređenim pešačkim stazama, vožnji biciklima, planinarenju,

paraglajdingu, osveženju na kupalištima... Gosti se mogu opustiti i u spa i welnes sadržajima koji su sastavni deo ponude većine zlatiborskih hotela, što predstavlja idealnu kombinaciju planinskog odmora i spa užitka. Zdravlju od davnina pogoduje Zlatibor, koji je lekovita vazdušna banja: sa prijatnom klimom, blagotvornom "ružom vetrova", mirisima borova, cvetnih livada, dugim šetalištima...

Posebne čari zlatiborskog odmora daju gastronomski iskustva za pamćenje. Planina poseduje veliki broj restorana koji predstavljaju pravo mesto za ljubitelje dobrog ukusa, autentičnih zlatiborskih jela, kao i modernih specijaliteta. Svi su čuli za zlatiborsku

komplet lepinju i probali najbolje pečenje, dok vrhunski kuvari zlatiborskih hotela i restorana, negujući i domaću kulinarsku tradiciju, sa umećem prave internacionalna jela.

Zlatibor je postao jedan od vodećih centara sportskog turizma u ovom delu Evrope. Ovde se održavaju takmičenja, pripremaju poznate sportske ekipe regiona I stvaraju sve bolji uslovi kako bi visinske pripreme bile što pogodnije. Uskoro kreće izgradnja kompleksa "Sportski centar Zlatibor" sa više od 20 otvorenih fudbalskih terena, moderno opremljenih, na prostoru od hotela „Tornik“ trasom gondola ka podnožju najvišeg vrha Tornika. Zlatibor već poseduje zavidnu sportsku infrastrukturu sa osam fudbalskih terena i multifunkcionalnom sportskom dvoranom u okviru „Turističko-rekreativnog kompleksa Zlatibor“.

Kao i proteklih godina "zlatna planina" će tokom leta biti domaćin mnogobrojnih međunarodnih sportskih turnira, atraktivnih manifestacija, nezaboravnih koncerata, nastupa popularnih izvođača. Marlivo se priprema program "Zlatiborskog kulturnog leta" sa mnoštvom zanimljivih dešavanja, a u dva Info centra, koja se nalaze u centru turističkog mesta, gosti mogu saznati sve bitne informacije u toku svog boravka na planini.

Zlatibor u godini proslave 130 godina turističke tradicije postavlja i nove standarde u digitalizaciji ponude: omogućava online kupovinu ulaznica za turističke sadržaje na destinaciji, sa ciljem da ih posetiocima učini dostupnijim, a odmor svakog gosta na najposećenijoj planini Srbije rasterećen i potpun.

Prepušte se prirodi koja pokreće

Čist, svež vazduh, planinsko sunce, brojne aktivnosti i adrenalinski sadržaji, fantastični pejzaži, dovoljni su razlozi da letnji odmor provedete na Kopaoniku

Leto je pravo vreme da otkrijete brojne prednosti odmora na planini. Pored raznih vrsta rekreacije i fizičke aktivnosti možete uživati u prirodnim lepotama i retkostima ove planine.

Turistički centar Kopaonik se nalazi u okviru istoimenog Nacionalnog parka. Najveći planinski masiv u Srbiji zbog svog izuzetnog položaja i više od 200 sunčanih dana godišnje nosi naziv „Planina sunca“.

Postoji mnogo razloga da dođete na Kopaonik. Panoramska vožnja žičarom predstavlja priliku da Kopaonik vidite na jedan drugačiji način. Žičarom „Pančićev vrh“ izlazite na najviši vrh ove planine i sigurno ćete uživati u pogledu sa 2.017 m nadmorske visine.

Odličan način da doživate Kopaonik u letnjem periodu jesu pešačke ture uz pratnju vodiča. Duge pešačke staze vode do predela izuzetne lepote: Vodopad Jelovarnik, crkvište Metođe, Markov kamen, Nebeske stolice,

Jankove bare, kanjon Samokovske reke. Pojedine pešačke ture uključuju branje šumskih proizvoda i lekovitog bilja.

Na „krovu Srbije“ se možete upustiti u brojne adrenalinske avanture (bob na šinama, tјubing, zip

line, mountaintcart). U Dolini sportova se nalaze dečije igralište i dečiji grad sa brojnim sadržajima koji će zabaviti mališane i njihov boravak na planini učiniti zanimljivijim. Avantura park je mesto gde se deca i

odrasli mogu upustiti u letnju avanturu koju će pamtitи. Na ovoj planini možete osetiti istinsku slobodu i pustolovinu kroz različite avanturističke aktivnosti: paraglajding, alpinizam, kajaking. Poseban doživljaj predstavlja safari tura zalazak sunca sa Pančićevog vrha, razgledanje turističkih atrakcija planine kao i flore i faune Nacionalnog parka Kopaonik kroz vožnju

u posebno prilagođenim offroad vozilima. Vožnja kvadom je zabavna aktivnost idealna za obilazak svih lokaliteta i izazovnih terena. Šumoviti tereni Kopaonika, proplanci i staze predstavljaju izazov za profesionalce

i rekreativce. Ijubitelje planinskog biciklizma. Pravo uživanje su biciklističke ture e-bike vrstom bicikla koje se prilagođavaju vašem nivou fizičke spreme. Za rekreativce i pripremu sportista u šumskom području, na prirodnoj podlozi nalaze se trim staze dužine 4.7 km. Boravak na Kopaoniku vam pruža priliku da naučite nešto novo, da se oprobate u novim veštinama kao što

su streličarstvo, jahanje konja, skijanje na letnjoj stazi. Osetite duh planine, budite deo kopaoničke price!

Avantura na Staroj planini

Oaza svežine u vrelim letnijim mesecima-Stara planina, spremna je da srdačno dočeka sve svoje posetioce

Tokom leta na planini možete šetati, planinariti, osvajati atraktivne planinske vrhove, posmatrati ptice i leptire, uživati u svežem vazduhu i prelepom pogledu.

Ove godine, jun i jul na Staroj planini su u znaku avanture i adrenalina.

Period od 10.06.-12.06. rezervisan je za događaj "Ultra trail". Radi se o najvećoj skajraning i trejl trci u Srbiji. Organizator je za takmičare pripremio tri staze: Vertical KM Žarkova čuka (4,8km), Sky trail Babin zub (13km), Sky race Dupljak (34km), Ultra trail Midžor (64km), one čekaju nebeske trkače kako bi ih dovele do vrhova po kojima su i dobile naziv.

Događaj "Seoske sportske igre" nastavlja tradiciju narodnog okupljanja, druženja i nadmetanja u tradicionalnim narodnim veštinama i sportskim disciplinama. Ove godine biće održan 11. juna u selu Kalna, u podnožju Stare planina.

Od 17.06-21.06. na Staroj planini održava se "Highlander" – Avantura planinarenja i spavanja pod vedrim nebom. Događaj obuhvata tri formata staza različitih dužina, koje daju priliku da svaki učesnik, u skladu sa svojim mogućnostima, željama i ambicijama iskusi planinarenje na jedinstven način.

Atraktivni tereni Stare planina okupljaju "off road" vozače. Od 23.06.-25.06. biće održana "Off road" trka, a takmičari će biti podeljeni u tri klase: Adventure

Klasa, Challenge Klasa I UTV Klasa, u sportu koji podiže adrenalin. Učešće u ovoj trci donosi bodove za Serbian 4x4 Adventures Cup.

Događaj "Moonfest" predstavlja jedinstvenu priliku da se doživi zvezdano nebo na vrhovima Stare planine. Pruža mogućnost da se dočeka svitanje, jutro i "buđenje" planine, čiji predeli ostavljaju bez daha. Datum održavanja "Festivala punog meseca-Moonfest" je 01.07.2023. godine.

Za ljubitelje planinskog biciklizma, 08.07. na Staroj planini, biće održana međunarodna trka u planinskom biciklizmu "Serbia Epic Stara planina". Izazovni predeli

Stare planine čekaju sve spremne vozače koji će na olimpijskoj kros kantri trci imati prilike da dođu do kvalifikacionih bodova za Olimpijske igre.

Prilikom posete opštini Knjaževac možete uživati i u benefitima termalnog izvora i Sportsko rekreativnog kompleksa "Banjica" koji se nalaze na oko 5km od Knjaževca.

Highlander Stara planina 2023.

“Highlander Stara planina” je međunarodni planinski izazov koji se od juna 2021. godine održava i u Srbiji, na teritoriji budućeg Nacionalnog parka Stara planina, u Pirotu. Ova sportsko-turistička avantura je namenjena planinarima i svim ljubiteljima prirode i pešačenja, kao i aktivnog odmora na planini. Učesnici, tokom pet dana avantute, noći provode u šatorima, na planini, hranu pripremaju na otvorenom i nekoliko dana žive na planini, sve uz podršku organizatora.

Koncept Highlander ima tri trase različite dužine i zahtevnosti. Najduža trasa je **Highlander Herkules, dužine 100 km**, kraća trasa je **Highlander Pegasus (53 km)** koja je manje fizički zahtevna i **Highlander Orion (33 km)**. Avantura najduže staze počinje ispod vrha Babin zub (1.758 m n.v.) i nastavlja preko ostalih vrhova Stare planine, Midžor (2.169m), Tri čuke (1.938m) i Kopren (1.963m) odakle vodi do kraške uvale Ponor (1500 mnv), nastavlja preko pašnjaka, uz vodopad Tupavica i borovih šuma do sela Dojkinci, odakle upućuje da se preko

upoznavanje sa Starom planinom na jedan drugačiji način.

Ove godine, ova jedinstvena avantura i manifestacija, održava se jedino na Staroj planini i to u terminu od **17-21.juna 2023. godine**.

Pored Srbije i Stare planine, HIGHLANDER se održava u još 15 zemalja sveta: Hrvatska, Austrija, Grčka, Egipat, Španija, Portugal, UAE, Saudijska Arabija, Crna Gora, Maroko i dr.

Organizator Highlander Stara planina je High peaks doo, uz suorganizaciju i podršku lokalnih organizacija iz Pirotu među kojima su Turistička organizacija Pirot i JP „Srbijašume“-Šumsko gazdinstvo Pirot.

Prijave za Highlander Stara planina 2023 su otvorene i moguće putem zvanične internet stranice događaja www.highlanderadventure.com

visoravni Vrtibog i Arbanaških kladenaca kroz kameni selo Gostuša i uz obale Zavojskog jezera i preko vidikovca Smilovica, dođe do cilja u selo Temska (izletište Krivi vir Temska), gde se ovaj izazov i završava. Kraće staze Highlander Pegasus i Highlander Orion prolaze kroz slične, jedinstvene lokalitete Stare planine. Svi edukativni sadržaji i radionice koje se organizuju tokom boravka na Staroj planini podjednako su dostupni svim učesnicima. Cilj ove manifestacije je upoznavanje svojih sopstvenih mogućnosti, granica izdržljivosti i preživljavanja ali i

ARSENAL FEST 23

28. JUN — 1. JUL 2023.

KNEŽEV ARSENAL, KRAGUJEVAC

SREDA 28.6.

PARNI VALJAK

FEAT IGOR DRVENKAR

BUČ KESIDI • JOKER OUT • ĐORĐE

SAJSI MC • KANDA KODŽA I NEBOJŠA • GAZDA PAJA • TEYA DORA

PORTO MORTO • KENI NIJE MRTAV • FRAKTAL • CRNA LISTA • NIKOLA VEMIĆ
CIIRIS MACIADO B2B GORAN(CHE) • VAIICABI B2B DESPIĆ • TIEANILo B2B NEMANSKY

ČETVRTAK 29.6.

THE CULT • CLUTCH

LET 3 • VLATKO STEFANOVSki • NIKOLA VRANJKOViĆ

SHORTPARiS • ELEMENTAL

MIA MENDI • STEREO BANANA • JORGOVANI • ROUZI • EPILOG • AUTOGENI TRENING
HILJSON MANDELA • NEXIE • ASAS B2B MEASTRAL • PETROVITZ YU

PETAK 30.6.

DUBIOZA KOLEKTIV

BEOGRADSKI SINDIKAT • SMAK+

NEMANJA RADULoviĆ & ORKESTAR DOUBLE SENS

ARTAN LILI • MARKO LOUIS • SEUN KUTI & EGYPT 80

MIHAI POPOVICIU • BOJANA VUNTURIŠEVIĆ

KENDI • REYKO • RUNY • FILIP BALOŠ • DARKSHiNES • SiTZPINKER
BATTRiC & MiTVU • HUNCKIE B2B SALE JANKOViĆ

SUBOTA 1.7.

GIBONNI • PAROV STELAR

PENDULUM DJ SET

ATHEIST RAP • BUILT TO SPILL • KOLJA I GROBOVLAŠNici

ZOSTER • IRISH STEW • LEA DOBRIČIĆ • KBOI

SHARKS SNAKES AND PLANES • KOZA MOSTRA • PROTO TiP • PEPPE • VLADA JANJiĆ
MARKWOOD • EUPHORiCS & MC EDGE

8 DANA KARNEVALA

Vrnjački karneval je spektakularan događaj koji unosi boje, smeh i čaroliju u živote svih koji ga posete

Vrnjački Karneval je uz Guču i Exit najveća turistička manifestacija u Srbiji i zna da okupi i preko 200 hiljada posetilaca.. Tokom nedelju dana u julu mesecu Vrnjačka Banja je jedna velika scena na kojoj se održava veliki broj maskenbala, festivala izložbi, koncerata, pozorišnih predstava, sportskih dešavanja...

Svakako centralni događaj karnevala je Velika međunarodna karnevalska povorka kada brojne karnevalske grupe iz celog sveta garantuju dobru zabavu i provod tokom vrućih letnjih dana. Ove godine Vrnjački karneval se održava od 09. do 16. jula, a karnevalsko raspoloženje će upotpuniti: Ceca, Nataša Bekvalac, Dženan Lončarević, Bresklica, Smak, Julija & Camera darling...

Vrnjački karneval je više od obične manifestacije. To je praznik za sva čula koji iz godine u godinu okuplja sve veći broj učesnika i posetilaca kako iz zemlje tako i iz celog sveta.

Oseti duh leta u Novom Sadu

Festivalska atmosfera na ulicama Novog Sada počinje već sa prvim zracima sunca, kulminira tokom vrelih letnjih dana i traje do prvih jesenjih kiša

Tokom leta Novi Sad diše punim plućima i sa mnoštvom događaja u gradu i okolini opravdava titulu jedne od omiljenih destinacija turista iz celog sveta. Odmah nakon najvećeg festivala stvaralaštva za decu u Jugoistočnoj Evropi i najstarijeg festivala te vrste u Evropi **Zmajevih dečijih igara** održaće jubilarni, 20. festival vina **Interfest**, kojim se promovišu vinska kultura i proizvodi iz Vojvodine i cele Srbije. Kao i svake godine okupiće više od 100 vinskih kuća, kao i preko 500 različitih vinskih etiketa iz zemlje i regionala. Pored izlaganja i degustacije vina na Trgu slobode od 15. do 17. juna u okviru Interfesta se održavaju stručna predavanja i promocije iz oblasti proizvodnje vina, edukativna predavanja za posetioce, kao i kulturno-zabavni program.

Između 22. i 25. juna Novi Sad će posetiti gosti iz više od 30 zemalja sveta koji u Novi Sad dolaze povodom najmasovnijeg evropskog zvaničnog kupa u badmintonu, za igrače uzrasta do 17 godina i otvorenog Međunarodnog turnira za mlađe uzrasne kategorije -

Serbian U17 Youth International Novi Sad.

Poslednje dve i po decenije, svake godine 1. jula u Železničkom parku održava se **Blokstok**, festival rok muzike. Besplatan ulaz i jedinstven ambijent parka u vrelim julskim danima izdvajaju ga u odnosu na slične događaje tog tipa. Posebno mu se raduju mladi, neafirmisani bendovi koji svake godine dobijaju priliku da predstave svoj muzički talent pred novosadskom publikom.

Jul u Novom Sadu je nezamisliv bez **Exit**a, višestruko nagrađivanog internacionalnog muzičkog festivala, koji od 2000. godine na Petrovaradinskoj tvrđavi okuplja više od 1000 izvođača i ogroman broj gostiju iz celog sveta. Za najbolji evropski festival proglašen je 2007, 2013. i 2016, dok je izborom Saveta za regionalnu saradnju 2017. proglašen za Šampiona regionalne saradnje u Jugoistočnoj Evropi. Nemerljiv turistički značaj Exit-a za Novi Sad i Srbiju posebno ističu i renomirani svetski mediji koji prate savremene trendove u muzici. Ove godine, održaće se od 6. do 9. jula, a organizatori najavljaju zabavu uz sledeće

izvođače „The Prodigy“, Ninu Kravic, Mahmuta Orhana, Mirror, Marka Nastića, Zoe Kidu i mnoge druge.

Početnici i profesionalni svirači iz celog sveta, poslednje dane avgusta provode upravo u Novom Sadu, na **Festivalu uličnih svirača – Gradić festu**, koji se održava od 24. do 26. avgusta na nekoliko lokacija u gradu i Podgrađu. Na ovom događaju predstavljaju se ne samo muzičari, već i plesači, pozorišne trupe, akrobate i sve to izgleda kao velika umetnička radionica na otvorenom, gde su umetnici i publika ravnopravni

učesnici. Novi koncept festivala, pored dosadašnjeg muzičkog i umetničkog, obuhvata i filmski program, žurke, pozorišne predstave i predavanja.

Kompletan spisak događaja u Novom Sadu i okolini možete pronaći u Kalendaru događaja na sajtu Turističke organizacije Grada Novog Sada www.novisad.travel

ТОВАРДСТВО
ТУРИСТИЧКА
ОРГАНИЗАЦИЈА
ГРАДА
НОВОГ САДА

SOMBOR – GRAD MANIFESTACIJA

U toku cele godine u Somboru se organizuje preko 100 manifestacija

Sombor je grad zelenila, očuvane prirode, bogate kulture, vrhunskog sporta i očuvane kulturne baštine svake od 21 različite etničke zajednice čiji predstavnici sa ponosom sebe nazivaju Somborcima. U njemu su mnogi poznati ljudi stvarali svoja istaknuta dela, a danas je grad poznatih sportista, glumaca, dobrih domaćina.

U Somboru i njegovoj neposrednoj okolini u toku godine održavaju se mnogobrojne manifestacije koje iz godine u godinu privlače sve veći broj učesnika i posetilaca. Za svakoga može da se pronađe nešto, a

vaše je samo da se otisnete u Sombor i prepustite se nekoj od kulturnih, gastronomskih ili sportskih manifestacija.

Kompletan spisak manifestacija koje se održavaju u Somboru možete pogledati na linku:

<https://www.visitsombor.org/ponuda/12/manfestacije.html>

Туристичка организација града Сомбора
Turistička organizacija grada Sombora
Zombor varos idegenforgalmi szervezete
Tourist organization of Sombor

МЕЂУНАРОДНА ТУРИСТИЧКА МАНИФЕСТАЦИЈА

КОСИДБА НА РАЈЦУ

54

RAJAC
Scythe
Festival

STIHL®

Ваљевско
пиво

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство туризма
и омладине

ПЕТАК, 14.07.2023.

- 17.00 Рајачки вашар
21.00 Апсолутно романтично - концерт

СУБОТА, 15.07.2023.

- 12.00 Отварање изложбе
пољопривредне механизације
19.00 Фестивал фолклорних ансамбала

НЕДЕЉА, 16.07.2023.

- 09.00 Окупљање косача
10.00 Косачка здравица, наступ певача, играча, трубача...
11.00 Отварање Косидбе
11.15 Дефиле косача, трубача, ручконоша,
водоноша ка ливадама за кошење
11.45 Демонстрација рада пољопривредне механизације
12.00 Ревијално такмичење косача
12.30 Косидба на Рајцу – такмичарски део
13.00 Међународно екипно такмичење у ручном кошењу траве
13.30 Косачки ручак на откосу
15.00 Културно-уметнички програм
15.30 Проглашење победника и додела признања
16.00 Трубачки оркестар Етно апт – концерт

PRIJEPOLJE - OAZA MIRA I NETAKNUTE PRIRODE

Kada pomislite na odmor i predah od svakodnevnice, utočište ćete svakako naći u prirodi

Bilo da ste ljubitelji pešačenja, biciklizma ili nekog drugog vida aktivnog odmora, sve to ćete pronaći u zaštićenim područjima u okolini Prijepolja kao što je Specijalni rezervat prirode „Klisura reke Mileševke“, Spomenik prirode Sopotnica, Kamen Gora-predeo izuzetnih odlika i predeo izuzetnih odlika Ozren-Jadovnik.

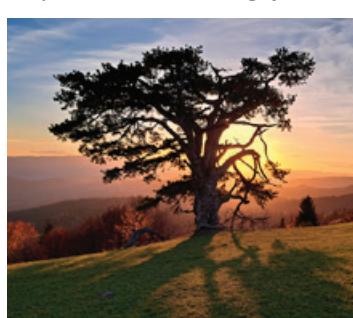

Specijalni rezervat prirode „Klisura reke Mileševke“ zaštićeno je područje prve kategorije od izuzetnog nacionalnog značaja gde se nalaze neke od najznačajnijih verskih i kulturnih spomenika među kojima su Manastir Mileševa, džamija u Hisardžiku, srednjovekovni grad Mileševac i Savine isposnice.

Ova klisura je duga 24 km a dubinu doseže čak i do 1230 m dok se na nekim mestima sužava do samo 4 m. Geografski položaj, klimatske, geološke i geomorfološke karakteristike uticale su na to da se na ovom području nalaze mnoge retke endemske vrste biljaka kao što su Pančićeva omorika, bukva, pitomi kesten, crni grab, crni bor i drugi kao i životinjske vrste među kojima su: gnezdeća kolonija Beloglavog supa, suri orao, orao zmijar, sivi soko ...

Slapovi Sopotnice koji su 2005. proglašeni za spomenik prirode sa režimom zaštite drugog stepena nalaze se u podnožju planine Jadovnik. Reka Sopotnica poznata je po hladnim izvorima, prekrasnim slapovima i vodopadima. Pored svih prirodnih lepota tu je i nezaobilazna ljubaznost domaćina koji nude smeštaj u ovom kraju i nadaleko poznata trpeza sa domaćim specijalitetima od kojih je najpoznatija „heljdopita“ koja se pravi od ekološki gajene helide u ovom kraju.

Planina Kamen Gora svim posetiocima omogućava aktivan odmor i boravak u prirodi jer pruža pregršt planinskih aktivnosti. Tu se nalaze: etno naselje Guvništa, eko kamp Kovačica, kao i etno i prirodne celine – Šainov kraj, Trojan, Ravna

Gora, Kovčeg stena, Sadi. Postoji 80 km obeležene turističko-planinarske staze i 40 km obeležene planinske biciklističke staze. Prava atrakcija je svakako čuveni Sveti bor koji je visok 13 metara i predstavlja svetinju meštana jer se za njega vežu razne legende. Ovaj bor je star preko 500 godina i predstavlja pravu turističku atrakciju. Kamen Gora je po režimom drugog i trećeg stepena zaštite sa oko 100 pećina i 32 kraška izvora.

Jadovnik je planina na obodu Pešterske visoravni, dugačka 12 km sa najvećim vrhom Katunić od 1734 ndm. Bogata livadama i pašnjacima, bukovom i smrčevom šumom, što je idealna destinacija za sve ljubitelje ekološki

čistog boravka u prirodi. Inače celo ovo područje „Ozren – Jadovnik“ deo je dinarskih planina Starog Vlaha i proglašeno zaštićenim područjem prve kategorije regionalnog značaja kao predeo izuzetnih odlika.

Možda su ove prirodne lepote ono što vam nedostaje u mozaiku vaših uspomena!

KRAJOLIK UGODAN OKU

Davno je bilo to kada sam pravio spisak atraktivnih lokacija koje svakako moram da posetim dok me noge budu služile. Na spisku su bili izgubljeni gradovi Inka na Andima, zabita sela Kavkaza, vodopadi ekvatorijalne Afrike i Južne Amerike... A onda sam upoznao čoveka koji je prešao moj kompletan spisak i još dva tri tolika spiska. Kada je izdeklamovao dobar broj mesta koja je posetio, postavio sam samo kratko pitanje – I? Pogodio je da ga pitam šta mu se najviše svidelo i odmah je rekao – Šumadija. Tada sam to shvatio kao dobar štos i počeo sam da odradujem svoj spisak. Srećom, prvi na spisku je bio Egipat. Pre polaska na put sam gledao efektne snimke pustinje i piramide. Ali na snimcima se nije osetila temperatura od pedesetak stepeni, prašina, gužva, problem sa hranom i pre svega komunikacijama. Moja varijanta engleskog jezika i varijanta lokalnog stanovništva se nisu mnogo poklapale. Iako sam kao foto reporter bio

u prilici da vidim ono što tipičan turista uglavnom ne može da vidi, sedam dana sam beskrajno ponavljao – da li je moguće da neko plati da dođe ovde? Na Jugu mi je Sunca bilo previše, na Severu premalo. Nikad nisam voleo da pratim lokalne vodiče pa sam često dolazio u „sive zone“ koje su ili zabranjene ili opasne. I onda sam umesto na Kubu otišao na Staru planinu a tri nedelje biravka u Španiji sam izbegao da bih posetio tada nepoznatu Kamenu Goru.

I posle par decenija putovanja sam shvatio lepotu

Šumadije. Kao prvo, lepotu Šumadije nije lako uhvatiti. Čas pobegne niz potok, pa je sunčev zrak obasja na pitomom proplanku ili zamiriše ispod, za momenat podignite crepulje. Ne znam koliko puta sam bio u dilemu da slikam lepu snašu sa lepim ponudama ispod razgranate lipe ili da to mnogo trajnije sačuvam u tajnovitim sećanjima koje ni kvarni Alchajmer ne može da izbriše. Šumadija je to krajolik oku ugodan na kome je teško usmeriti objektiv na samo jednu tačku. Po Šumadiji možete danima opušteno šetati, časkati sa srdačnim ljudima, uz kafu, koja jeste crna ali nije udovica pa je obavezno prati rakijica i meze. Nešto slično ne mogu da zamislim u brazilskoj prašumi ili Sahari. Pecanje u kanjonu Jerme ili Temštice je vrhunac hedonizma.

Plovidba po rekama Srbije je doživljaj koji se pamti za razliku od putovanja prekoceanskim kruzerima koji više liče na užurbaniji grad koji plovi po beskraju okeana. Nisu džabe rekli stari Rimljani da je veličanstveno stajati na obalama Dunava, najlepše evropske avenije. Na

teritoriji Srbije je nastao prvi megapolis u Vinči tokom kamenog doba. Rimljani su podizali vile rustike, Turci haremluke i selamluke a na pragu novog doba su po Vojvodini nicali dvorci kao pečurke. Brojne banje su bila mesta gde su bolesni lečili telo a hedonisti dušu. Na kraju jedan rezime. Srbija nema visokih planina, spektakularnih vodopada, niti nekakvih svetskih čuda. Srbija je sama po sebi čudo i kraj gde je sve po meri čoveka.

Svetinja

Kad idem kroz Srbiju, uvek se zadržim, između Topole i Kragujevca, na, Svetinji, gde se odvaja put za Stragare i ukazuje se neuporediv pogled na Šumadiju. Ničeg patetičnog, ničeg divljeg, čak ničeg ni romantičnog: brežuljci, polja, šumarnici, groblja, kuće s crvenim krovovima, velike kapije na avlijama, tremovi u cveću, kako je to sve uravnoteženo, i kako je sve to blago, a nadmoćno i sigurno. Nema komada srpske zemlje, koji bi bio tako raznoličan u jedinstvenosti, ni tako harmoničan, — ako ima klasične zemlje, onda je to Šumadija. I kakva je ona, takvi su njeni ljudi, u kojih se više no ma kojih u jednom srpskom kraju održava ravnoteža odvažnosti i uzdržljivosti, razuma i osećanja.

Milan Kašanin

Kad pričam o Šumadiji, na umu su mi reči svetskog putnika sa početka priče. Istu ili sličnu priču mogu da ispredem na Zlatiboru, Staroj planini, padinama oba Ozrena, pored pet Timoka, pet Rzava, neutvrđen broj Bistrica ili još brojnijih salaša po Vojvodini. Jednu takvu priču sam napravio pored Uvca i ona je otišla u beli svet.

Pre par dana sam sreo mladog blogera iz Čilea koji već par godina obilazi Srbiju uzduž i popreko. Usput se prizetio, dobio sina a jedna baka sa Stare planine ga je usvojila kao unuka. Na kraju mi je pokazao fotografiju koja ga je navela da svoj raj potraži u Srbiji. Nisam poverovao svojim očima a duša mi je bila puna kada sam prepoznao fotografiju koju sam pre više godina napravio na Uvcu.

Tekst i fotografije: Dragan Bosnić

ЉУБИЧЕВСКЕ КОЊИЧКЕ ИГРЕ

од 1. до 3. септембра

ДОБРОДОШЛИ!

ВИДИМО СЕ У ПОЖАРЕВЦУ!

Председник
Републике Србије

Град Пожаревац

Туристичка организација
Града Пожаревца

Љубичевске коњичке игре

КД "Кнез Михаило"
Пожаревац

LEPOTA I RASKOŠ TISKOG KEJA

Reka Tisa je oduvek bila od posebnog značaja za stanovnike Novog Bečeja, male varoši kraj njene leve obale

Tiski kej dugačak 4 km, prati priobalje reke i uz put je kiti onim što nam je prošlost ostavila kao i nekim novim momentima sadašnjosti. Od male pravoslavne crkve – manastira kao svedoka prohujalih vekova do modernih čardi i kafića uz samu reku, plaže, pristaništa i marine. Sa druge strane keja, prema centru varoši, nalazi se stari Novobečejski park sa igralištem za decu a odmah kraj parka i hotel „Terme Tiski cvet“ sa bogatom banatskom trpezom i savremenim SPA centrom i lekovitom termomineralnom vodom.

Dom kulture, nekada kuća bogatog vlastelina barona Rohoncija pa Radnički dom „Jovan Veselinov Žarko“, danas je objekat namenjen kulturnim dešavanjima ovog gradića. Šetajući kejom, stižemo i do nekadašnje skeležijske kućice koja je do sedamdesetih godina odolevala vremenu, sada je suvenirnica Turističke organizacije opštine Novi Bečej. Kako Novobečejci vole da kažu „kućica u cveću“. I sve to kraj Tiskog keja! Ako nastavimo šetnju kejom, stižemo i do mesta gde se možemo spusti na reku, do mesta na kome se sada nalaze ostaci Starog grada na Tisi a koje je davnih vekova u doba kasne antike bilo romejsko utvrđenje. Dvadesetih godina XIII veka tvrđava Stari grad postaje utvrđenje. Tipični srednjovekovni grad na vodi iz koje i

CVETANJE TISE

Svake godine sredinom juna meseca Novi Bečej u čast jedinstvenog prirodnog

fenomena, cvetanje Tise, organizuje manifestaciju u čast ovog malog insekta koji svake godine kada su vremenski uslovi povoljni, izleće iz korita reke Tise i pleše ljubavni ples. Ovaj prirodni fenomen cvetanja reke jedino se može videti još na reci Tisi i reci Jangcejang u Kini. Nekada su jedinke tiskog cveta bile prisutne i u drugim evropskim rekama ali usled zagađenosti voda ostao je da krasи jedino našu reku. Ove godine manifestacija „Kad Tisa cveta – Tisa reka ljubavi“ održаće se od 9. do 18. juna 2023. godine na obali reke. Predviđen je bogat kulturno – umetnički program uz mnoštvo zabave i koncerata a sve u čast ovog prirodnog fenomena. U večernjim satima, kada se i očekuje poletanje Tiskog cveta iznad ogledala reke Tise, zamišljaju se ljubavne želje i puštaju u vodu svećice u obliku srca. Kažu da se te želje sigurno ispunjavaju, pa dođite i proverite!

sada izviru ostaci ruševina ovog utvrđenja, predstavlja samu istoriju Novog Bečeja.

A kada smo kod istorije, tu su i legende. Ona koja je pobrala najviše simpatija i prizvala mnogobrojne avanturiste i ljude željne pustolovina, jeste legenda o grobu velikog hunske vojskovođe Atile Hunskog. Legenda kaže da je Atila Bič Božiji sahranjen u tri kovčega (zlatni, srebrni i bronzani) sa gomilom dragocenosti upravo u koritu reke Tise i to baš u toku koji ide kroz Novi Bečej.

Prelepi zalasci sunca i fascinantni osećaj da sunce uranja u plavu reku kao velika užarena kugla, ostaje za spomen i nekada pa i sada.

Reka Tisa i Tiski kej su posebno atraktivni tokom mnogobrojnih manifestacija koje organizuje Turistička organizacija i opština Novi Bečej. Tako za vreme Velikogospojinskih dana i manifestacije kad Tisa cveta, Tiski kej zablista posebnim sjajem. Na desetine hiljada ljudi prošeta ovom rutom uživajući u muzičkim programima, nastupima i gastro manifestacijama jer se najbolja riblja čorba kuva upravo tu pored reke i od tiske vode.

Novi Avantura park u Kragujevcu

U zelenoj oazi kragujevačkog jezera Bubanj, na samo kilometar od užeg gradskog jezgra, krajem maja otvoren je zabavno rekreativni park za decu

Tokom boravka u nekadašnjoj Miloševoj prestonici, svakako treba da upoznate bogatu istoriju grada u srcu Srbije i njegovo kulturno nasleđe. Istovremeno, to je prilika da u Kragujevcu i okolini iskoristite brojne mogućnosti za aktivan odmor. Postojeći sadržaji nedavno su upotpunjeni otvaranjem zabavnog parka na jezeru Bubanj.

U maloj zelenoj oazi nadomak centra grada, nalaze se raznovrsni rekreativni sadržaji za najmlađe Kragujevčane, dečiji avantura park, mini golf teren, mini zip, tubing (staza za sankanje u gumama na sintetičkoj podlozi). Ovaj mini turistički kompleks ima lepo uređene staze i prateći mobilijar.

Avantura park ima 8 zanimljivih i izazovnih prepreka, dok teren za mini golf ima 9 rupa. Deca, ali i odrasli, mogu da se sankaju u gumi zahvaljujući specijalnoj

podlozi tokom cele godine. Mališani mogu da koriste i mini zip dužine 22 metra.

Radno vreme zabavnog parka je od 11 do 19 časova. Ulaznica košta 400 dinara. Izgradnju parka finansirali su Ministarstvo turizma i omladine i Grad Kragujevac. Osim novoizgrađenog Avantura parka, najmlađi Kragujevčani i turisti moći će ponovo da koriste i Avantura park koji se nalazi u borovoj šumi iznad jezera u Šumaricama, na površini od 800 m², pored uređene plaže. Najmlađima je namenjen prvi nivo, visine od 1-2 metra, dok su starijima namenjene komplikovanije prepreke na drugom nivou, na visini od 7-8 metara. Tu se nalaze viseći mostić bez rukohvata, viseći burići, zip lajn, penjački zid sa rupama, sajle sa lijanama, balvani sa preprekama i obruči. Na najtežem nivou postavljene su viseće uzengije, viseći diskovi, horizontalne merdevine, penjački zidovi, vertikalne oblice, mreže i drugi rekviziti. U okviru Avantura parka izgrađen je „Agility“ poligon za decu. Korišćenje ovog poligona je besplatno. U Avantura parku postavljena je i maketa dinosaurusa Parasaurolofusa.

Osim avanturističkog uživanja u parkovima kraj jezera Bubanj i u Šumaricama, turisti koji dolaze u grad, prvenstveno mladi, mogu da posete prvi javni slatkovodni akvarijum u Srbiji i Botaničku baštu koja na 18 hektara zelenila nudi bojne edukativne i turističke sadržaje.

Takođe, ljubitelji plivanja mogu da koriste otvorene i zatvorene bazene u Velikom parku. Ponudu aktivnog odmora upotpunjuju uređene pešačke i biciklističke staze na području Kragujevca.

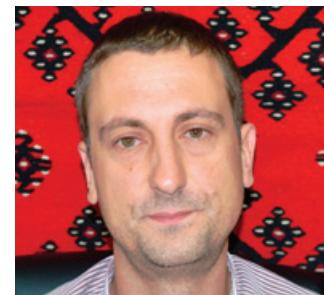
Tekst:
**Snežana
Milisavljević**

Fotografije:
**Jovan Živanović,
Zoran Lazarević
- Laki**

3 pitanja za...

Bratislav Zlatkov, direktor Turističke organizacije Pirot

Predstavite ukratko Pirot?

Grad Pirot smešten je u jugoistočnom delu Srbije, okružen Starom planinom, Vidlič i Vlaškom planinom. Teritoriju grada Pirota preseca veliki broj reka, kao što su Nišava, Jerma, Visočica i Temštica i sa ponosom kažemo da je to grad bogat planinama i rekama. Ova činjenica uslovljava i veliki broj prirodnih motiva, turistički atraktivnih i posećenih.

Naši kulturno-istorijski spomenici koji privlače najviše pažnje posetilaca su srpska srednjevekovna tvrđava Momčilov grad ili tvrđava Kale i Muzej Ponišavlja koji se nalazi u Kući malog Riste. Bogatstvo materijalne i kulturne baštine pirotskog kraja ujedno predstavlja i značajno kulturno nasleđe.

Svaka šara pirotskog čilima ima svoj vekovni simbol i značenje. Ono po čemu je pirotski čilim jedinstven je da nema lice i naličje već dva lica koja su identična. Po svom kvalitetu, tehnici tkanja i bogatstvu šara i boja poznat je u celom svetu. Pored čilima u grupu etnografskih vrednosti spadaju i pirotska nošnja, pirotska grnčarija i rukotvorine.

Pirot sa ponosom ističe i svoje gastronomске brendove kao što su pirotska peglana kobasica i čuveni pirotski kačkavalj. Lokalnu gastronomiju čine i staroplaninska jagnjetina, staroplaninska trpeza, pirotski roštijl i staroplaninski med. Peglana kobasica je pored pirotског čilima i pirotског kačkavalja postala treći zaštićeni pirotski brend. Svaki od ovih pirotskih brendova ima svoju manifestaciju i one se svakim ponovnim održavanjem razvijaju i unapređuju.

Prirodni potencijali i atrakcije zauzumaju značajan deo turističke ponude grada Pirota. To su pre svega Stara planina i Specijalni rezervat prirode

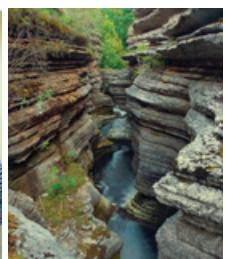
Jerma. Vodopadi, kanjoni i klisure, vidikovci, reke sa uređenim izletištima i odmorištima, pešačke i biciklističke staze samo su deo prirodnog bogatstva koji privlači veliku pažnju posetilaca.

Zašto turisti da posete Pirot i njegovu okolinu?

Razloga za posetu je mnogo, što možete zaključiti i na osnovu predhodnog razgovora. Ukratko posetom Pirotu otkrićete netaknute prirodne lepote Stare planine i kanjona reke Jerme, carstvo vodopada, bogatu kulturnu baštinu jugoistoka Srbije, brojne srednjevekovne manastire, brendove poput pirotског čilima, pirotског kačkavalja i peglane kobasice, vrhunsku gastronomiju koja će očarati sva vaša čula.

Koji su dalji pravci razvoja Pirota kao turističke destinacije?

Dalji pravci razvoja bazirani su na održivosti i razvoju. Održivost podrazumeva očuvanje i zaštitu prirodnih resursa, unapređenje i očuvanje kulturne baštine kao i svih brendova Pirot. S obzirom da se odnose i na nematerijalno nasleđe ali i na gastronomске brendove, očuvanje njihovog kvaliteta, razvoj i očuvanje viševekovne tradicije, kao što je čilim, predstavlja obavezu Pirotu kao destinacije ali i izazov. Pored ovih osnovnih ciljeva unapređenja učinimo sve da Stara planina i kanjon reke Jerme ostanu zelene destinacije sa svojim osnovnim turističkim proizvodima kao što su prirodne atrakcije, aktivni odmor na planini, boravak na selu i turizam specijalnih interesovanja.

125 GODINA SRPSKOG SELTERSА

Srpski Selters, lekovita termomineralna voda, ove godine beleži 125 godina od otkrića. Dugotrajna tradicija i popularnost srpskog Seltersa u vremnima izazova, posebno zbog političkih i ratnih zbivanja, uprkos tome, uspela je da opstane, izleči i oporavi mnoge poštovaoce ove lekovite vode i same danas popularne banje Selters i Instituta za rehabilitaciju.

Davne 1898.godine braća Atanasijević, Naum i Đorđe, slučajno na svom imanju otkrivaju izvor ovog lekovitog prirodnog bogatstva. Impresionirani otkrićem, zatražili su analizu vode od tadašnjeg upravnika Državne hemijske laboratorije, Marka Leka. Analiza koju je sproveo Marko Leko pokazala je da se radi o izuzetno kvalitetnoj mineralnoj vodi koja po svom sastavu nalikuje vodi nemačkog Seltersa i Ems. Ovaj nalaz je doveo do naziva srpski Selters. Ovo je značajan trenutak u istoriji Selters banje. Pored brojnih priznanja davne 1906.godine u Briselu i 1907.godine u Londonu, njena lekovitost je privukla pažnju ljudi širom Evrope i sveta, što je dovelo do razvoja banjskog lečilišta između dva svetska rata. Doktor Stavra Atanasijević je ostavio trajan uticaj na razvoj lečilišta. Između dva svetska rata broj posetilaca Selters banje je premašivao broj stanovnika tadašnje varoši Mladenovac. Kako bi se odgovorilo na povećanu potražnju, objekat je renoviran i izgrađeno je 6 novih kada. U tom periodu flaširana voda Selters se izvozila na zapadno-evropsko tržište, što je dodatno doprinelo prepoznatljivosti i reputaciji srpskog Seltersa. Nakon drugog svetskog rata, lečilište je čekalo neka

bolja vremena. 1974.godine dolazi do ključnog momenta u razvoju i opstanku poznatog srpskog Seltersa. Zahvaljujući prim.dr Tomislavu Mališić, tadašnjem doktoru medicine rada u Mladenovcu, iz zapuštene česme kreće novo razdoblje i razvoj Selters banje. U narodu poznat kao Toma Mališić, poštovan i posvećen, doprineo je razvoju i afirmaciji srpskog Seltersa i same Selters banje koja je danas u okviru Instituta za rehabilitaciju na daleko poznat brend i značajan lider u polju medicinske rehabilitacije i zdravstvenog turizma. Prim.dr Tomislav Mališić ostavio je trajan uticaj na Selters banju i njenu reputaciju kao mesta gde se pruža vrhunska medicinska nega zasnovana na lekovitim svojstvima mineralne vode. Zahvaljujući njegovom radu, Selters je postao sinonim za kvalitet i uspeh iz oblasti lečenja i rehabilitacije.

Danas, najblže banjsko lečilište prestonici, deo Instituta za rehabilitaciju, predstavlja spoj tradicionalnog i savremenog pristupa lečenju, oporavku i prevenciji, sa ciljem očuvanja fizičkog i mentalnog zdravlja. Poštujući tradiciju i temelje na kojima je iznikao čitav kompleks Instituta, Selters se ističe bogatim medicinskim kadrom i praćenjem savremenih dijagnostičkih i terapiskih metoda u lečenju, rehabilitaciji a i pružanju kvalitetnih sadržaja za odmor i opuštanje. Kombinacijom prirodnih resursa, poput mineralne vode i lekovitog blata, uz stručno vođenje, čini Selters vodećim centrom za prevenciju i očuvanje zdravlja.

MUZEJ VOJVODINE

Čim prođete kroz šarmantnu pešačku zonu Novog Sada, na samom njenom kraju, a uz zelenu oazu Dunavskog parka, nailazite na monumentalnu zgradu Muzeja Vojvodine

Njegove bogate zbirke iz arheologije, istorije, istorije umetnosti i etnologije će Vam pomoći da uronite u multikulturalni mozaik Panonije. Ova dinamična institucija nudi uvid u način života na ovim prostorima u kontinuitetu od 8000 godina. Među nekoliko stotina hiljada muzejskih predmeta ovde se nalaze i neki koji su jedinstveni na svetu i susret sa njima se duboko urezuje u sećanja, ali i inspiriše na dalja istraživanja. Tri čuvena pozlaćena rimska šlema iz 4. veka, svojevrsni zaštitni znak Muzeja, definitivno spadaju u tu grupu.

Osim ovih izvanrednih eksponata u Muzeju Vojvodine možete videti i kolekciju praistorijskih dečijih igračaka, mitropolitske kočije iz 18. veka, jedan smešni bicikl, narodne nošnje multietničke Vojvodine, dokumente koji svedoče o burnim istorijskim vremenima i još mnogo toga...

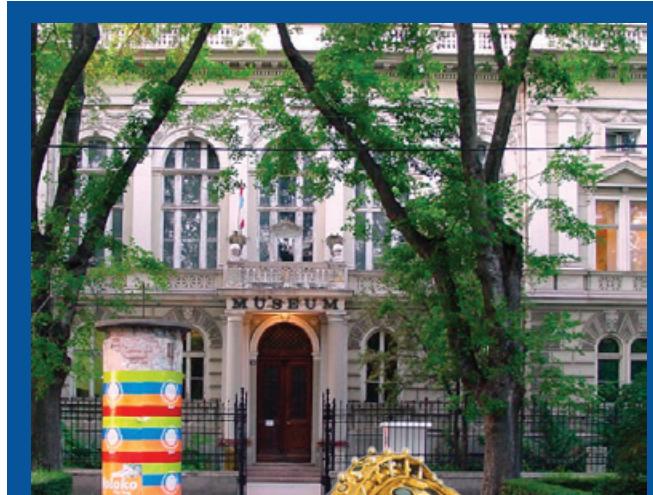
S obzirom na kompleksnost same stalne postavke Odelenje za edukaciju Muzeja Vojvodine organizuje i mnoštvo edukativnih programa kojima nastoji da stavi u fokus pojedine muzejske predmete, priče ili druge fenomene. Oni se osmišljavaju i za najmlađe posetioce i za organizovane školske posete na svim nivoima, ali i za seniore.

Muzej se može obići i sa kućnim ljubimcem uz obavezno poštovanje muzejskog bontona za ljubimce.

Za posetioce otvorena su i vrata muzejske biblioteke u čijem fondu ima preko 50000 publikacija.

Na posetu Muzeju Vojvodine može Vas nadahnuti i muzejski jutjuber Miš Harlampije koji na svom jutjub kanalu (<https://www.youtube.com/@misharlampije>) prenosi priče iz Muzeja kroz kratke video priloge i to čini na dopadljiv i šarmantan način.

Slađana Velendečić,
viši kustos muzejski pedagog

*U eri digitalne transformacije,
turističke organizacije teže inovativnim
rešenjima kako bi privukle posetioce i
stvorile nezaboravna iskustva*

“360 Serbia”, vodeća digitalna agencija, pruža širok spektar digitalnih usluga turističkim organizacijama, pomažući im da stvore vrhunsko digitalno iskustvo za svoje posetioce. Jedna od najinovativnijih tehnologija koju “360 Serbia” nudi su virtualne ture putem kojih turisti mogu da istraže različite lokacije bez fizičke prisutnosti. Kroz virtualnu turu, posetoci mogu doživeti atmosferu i lepote destinacija iz udobnosti svog doma,

SERBIA

koristeći samo svoje računare, pametne telefone ili VR naočare.

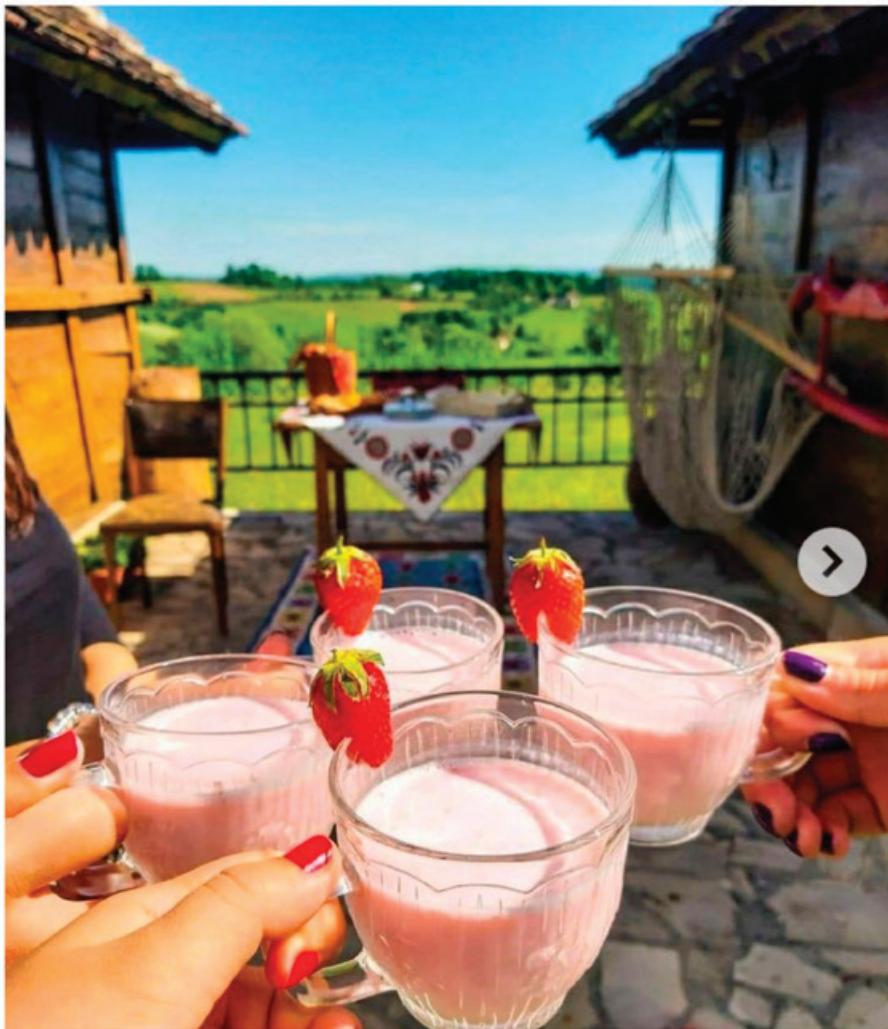
Jedan od najnovijih primera virtualne ture koju je “360 Serbia” kreirala je tura Boljevca. Ova jedinstvena tura omogućava posetiocima da istraže čarobne pejzaže, kulturnu baštinu i bogatu istoriju Boljevca.

Virtuelna tura Boljevca omogućava posetiocima da virtuelno posete neke od najznačajnijih mesta u regionu. Posetoci mogu istražiti prelepi Hram svetog Ilije, koji predstavlja duhovno središte Boljevca, i upijati njegovu svečanu atmosferu. Takođe, mogu posetiti Muzej Timočke bune i saznati više o istorijskom događaju koji je obeležio ovu regiju. Selo Ilijino sa svojim Edukativnim centrom i Muzejem vajarke Grasi pruža priliku za upoznavanje sa umetničkim nasleđem, dok naselje Rtanj i planina Rtanj očaravaju posetioce svojom prirodnom lepotom. Virtuelna tura takođe obuhvata posetu Bogovinskoj pećini, impresivnom prirodnom fenomenu koji privlači pažnju svojom mističnom atmosferom. Pored virtualnih tura, “360 Serbia” takođe pruža širok spektar digitalnih usluga turističkim organizacijama poput optimizacije online prisustva, upravljanje društvenim mrežama, kreiranje kvalitetnog sadržaja, izradu logoa, web dizajn i još mnogo toga.

Za više informacija posetite sajt www.360serbia.com

српски букинг

2000 објекта
1000 резервација месечно
1.000.000 посета годишње

ODMOR U SRBIJI ZA OČI I DUŠU

Turistički portal TURIZAM SRBIJE pokrenuo je promotivnu kampanju ODMOR U SRBIJI ZA OČI I DUŠU koju sprovodi na svom sajtu

www.turizamsrbije.info

i na društvenim mrežama Facebook

<https://www.facebook.com/turizamsrbije.info>

i Instagram

<https://www.instagram.com/turizamsrbijeinfo/>

u želji da što veći broj ljudi provedu svoj odmor, ili bar deo odmora u Srbiji.

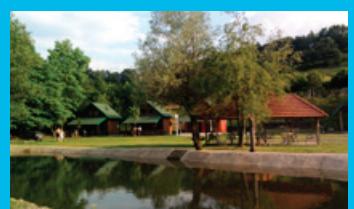
Pozivamo sve naše čitaoce, pratioce na društvenim mrežama, turističke organizacije, izdavaoce smeštaja da se priključe našoj kampanji i da zajedno učinimo sve da Srbija bude primamljiva turistička destinacija. Šaljite nam vaše fotografije, video spotove, tekstove! Kampanja se sprovodi uz podršku Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija.

Turistički portal TURIZAM SRBIJE poziva sve zainteresovane pružaoce usluge smeštaja u Srbiji da predstave svoju ponudu na našem portalu potpuno besplatno do kraja 2022. godine.

Link za prijavu: <https://turizamsrbije.info/selo/registrujDomacinstvo.php>

Svi posetoci našeg portala biće u mogućnosti da kroz rubriku ODMOR U SRBIJU vide vašu prezentaciju i da baš vaš objekat odaberu kao pravo mesto gde će provesti svoj odmor vide vašu prezentaciju i da baš vaš objekat odaberu kao pravo mesto gde će provesti svoj odmor

www.turizamsrbije.info

e-mail: turizamsrbije.info@gmail.com

<https://www.facebook.com/turizamsrbije.info>

<https://www.instagram.com/turizamsrbijeinfo/>